

Tabely podávají údaje jednak za území dřívějšího Československa, jednak Protektorátu, a to pro: obchod se smíšeným zbožím, potravinami a obchodní domy; spotřební družstva, obchod s látkami, prádlem a modním zbožím; s konfekcí a obuví; se zbožím galanterním a koženým, sportovními potřebami a hračkami; se zbožím materiálním, drogistickým, mydlářským a kosmetickým; s papírem a kancelářskými potřebami, se zbožím porcelánovým, skleněným a kuchyňským nádobím a pro obchod železničný a s kuchyňským nářadím.

Tabely jsou česko-německé, připojen jest obsáhlý obsah textového výkladu v jazyce německém.

Velká tato publikace jest hodnotným příspěvkem k literatuře národohospodářské a statistické a trvalým pramenem účelně rozčleněných dat.

Drachovský.

Zprávy.

Albert Milota †. Po uzávěrci minulého čísla došla nás smutná zpráva, Dne 22. prosince m. r. zemřel v Praze po delší chorobě univ. prof. v. v. Dr. Albert M i l o t a. Rodák z Lochovic u Hořovic (* 8. dubna 1877) byl po skončení právnických studií činný ve službě železniční a soudní, načež po převratu se stal referentem v ministerstvu spravedlnosti pro trestní zákonodárství. R. 1922 habilitoval se pro obor práva a řízení trestního na bratislavské universitě, jejímž řádným profesorem byl téhož roku jmenován. Ve studijním roku 1930/31 byl rektorem této vysoké školy. K hlubší literární práci se M. dostal poměrně pozdě a jeho publikace, mezi nimiž mají významné místo vydání zákonů a komentáře k nim, věnují větší pozornost otázkám praktickým, zejména kriminálně politickým, než problémům čistě teoretickým. Průkopnický význam má tu zpřístupnění a zpracování práva slovenského. Mezi samostatnými spisy zesnulého jest uvést zejména habilitační práci Působnost zákonů trestních (1922) vzniklou ze součinnosti na celkové reformě trestního práva chystané v ministerstvu spravedlnosti. Později M. vydal Učebnici obojího práva trestního (1926) a spis Reforma trestního zákona v Československu (1934). Četné časopisecké články a referáty pro odborné sjezdy nelze zde jednotlivě uváděti. Třeba též vzpomenouti M-ovy činnosti na poli zákonodárném jako experta ministerstva spravedlnosti a později člena býv. senátu.

V. S.

Prof. Dr. Eberhard von Künßberg zemřel dne 3. května 1941 po těžké operaci v Heidelbergu, překročiv právě šedesátý rok svého života. Byl jednou z nejvýznačnějších postav mezi německými právními historiky. Svoje jméno zvětšil nejen úpravou několika vydání největší učebnice německých právních dějin od Schrödera, ale i řadou monografií, které svědčí o neúnavném a vyčerpávajícím studiu pramenů. Ale hlavní zásluhu získal si zesnulý jako hlavní redaktor německého právního slovníku (Deutsches Rechtswörterbuch — Wörterbuch der älteren deutschen Rechts-

sprache), na němž pracoval od roku 1905; vydával jej od roku 1914 nejprve se Schröderem, od r. 1917 pak samostatně až do poslední doby. Kdo se probíral dosud vyššími svazky tohoto gigantického díla a viděl obrovský materiál pro další svazky, ocení nadlidskou práci organizační i badatelskou, kterou von Künßberg za dobu delší než čtvrt století vykonal. Sám vypracoval nejobsáhlejší hesla (na př. »Gericht«, sv. IV, str. 299—394) a dosud nevydané svazky připravil skoro kompletně k tisku.

Nemenší zásluhou zesnulého bylo, že vytvořil nový vědní obor a sice právníký národopis, pro který zvolil i přiléhavý název »rechtliche Volkskunde« na místo dosud užívaného »Volksrechtskunde« (folklore juridique). R. 1936 vydal základní dílo z tohoto oboru »Rechtliche Volkskunde« (Max Niemeyer — Halle/Saale), opatřené obsáhlým rejstříkem a řadou vyobrazení a dal tak podnět k řadě studií vydaných od několika následovníků a žáků (Dr. Claudius von Schwerin, Dr. Karl Frölich, Dr. K. S. Bader atd.). Künßberg věnoval se též studiu právní symboliky. V posledním roce svého života vydal z toho oboru dvě studie: »Geheime Grenzeugen« v počtě věnované Theodoru Knappovi, a »Schwurgebärde und Schwurfingerdeutung« (Herder & Co., Freiburg im Breisgau).

Prof. von Künßberg pocházel ze staré šlechtické rodiny důstojnické a prožil svoje dětství v Haliči; ovládal dobře polštinu a rusínštinu, takže mohl sledovati nejen polskou, ale i českou odbornou literaturu, kterou ve svých studiích místy citoval a o které referoval v německých odborných studiích.

Dr. R. Horna.

In memoriam profesora dra Karla Laštovky. Desátého června t. r. ukončil svou pozemskou pouť, odsouzen na jejím sklonku k dlouhému, leč předem již v konečném výsledku rozhodnutému, zápasu s neúprosnou chorobou, profesor správní vědy a práva správního na české Karlově univerzitě, dr. K a r e l L a š t o v k a.

Jméno zesnulého zůstane, a to v nejednom směru, spojeno s naší veřejnou správou posledních čtyř desítiletí.

Rodák z Kolína n. Labem (nar. 14. prosince 1876) rozmnožil po krátké předchozí praksi ve službě finanční tradiční již elitní sbor konceptního úřednictva českého výboru zemského. Pracoval tu zejména v referátech silničním a obecním. Záhy započal s aktuálními otázkami zemské samosprávy a s jejich možným řešením seznamovati širší právnickou veřejnost v odborných referátech, člancích i publikacích. Většina literárních prací Laštovkových z té doby je uložena ve Správním Obzoru, vydávaném Klubem konceptních úředníků zemského výboru českého za iniciativní redakce pro věc zaníceného tehdejšího sekretáře zemského výboru, pozdějšího profesora a nástupce Pražákova na pražské univerzitě, dra Jiřího Hoetzla. Od roku 1909, kdy tu vyšel Laštovkův »Příspěvek k výkladu českých zákonů silničních«, a další pojednání »O silničním konservačním paušálu«, až do likvidace Správního obzoru v roce 1919, není ročníku (s výjimkou jediného roku 1912), aby nepřinesl jednu i více prací Laštovkových.

Neméně četné příspěvky z Laštovkova péra z doby činnosti u zemského výboru chová i Věstník poradního sboru českých okresů. Veliká část literárních prací Laštovkových z této doby obírá se oblíbenou Laštovkovou matérií: právem veřejných cest.

V roce 1918 byl dr. Laštovka povolán do služeb ministerstva vnitra. Laštovkova rozhledu po veřejné správě a zkušeností jeho bylo tu použito při tehdejších velkých pracích legislativních. V té době stojí v popředí Laštovkových odborných zájmů především reforma správní.

Ne každému z těch, kdož se připoutali svým zájmem a životní prací k problémům veřejné správy, dostane se štěstí moci zasáhnouti činně v době velikých reforem správních. Správní reforma, připravovaná v našich zemích před rokem 1920 původně ve formě zákona o úřadech župních a okresních, byla pro Karla Laštovku příležitostí pravého muže na pravém místě. Připravoval-li se k tomuto úkolu literárními zpracováními jednotlivých problémů správní reformy, bylo mu pak i hotové zákonodárné dílo zase podnětem k jeho výkladu a domýšlení v odborných pojednáních. Sem se odnášejí zvláště Laštovkovy úvahy o reformě správy a správního řízení ve Sborníku věd právních a státních, v Časopise pro správní a státní vědu a ve Věstníku ministerstva vnitra. Sem spadá zejména prohloubené Laštovkovo systematické knižní pojednání: *Z á k o n ž u p n í* (1925). Při spolupráci na velkých fundamentálních pracích zákonodárných, vycházejících z dílny na slovo vzatými, i teoreticky školenými, odborníky vybaveného, tehdejšího zasloužilého legislativního odboru ministerstva vnitra, projevil Karel Laštovka, odchovanec samosprávy, nemalé porozumění i obětavé úsilí pro potřeby správy centrální. Zákonodárné správně-reformní dílo samo, v pozdější formě zákona organizačního č. 125/1927 Sb., které — jak jinak nelze — neobešlo se i bez zásahů do některých ustálených poměrů (i nabytých práv) a bylo proto i předmětem kritiky, bude možno definitivně zhodnotiti teprve po větším časovém odstupu i zejména zkušenostech praktického jeho provádění, s potřebami doby ukazujícího zákon ve světle tu více onde méně příznivém. Bude při tom nutno přihlédnouti i k tomu, co bylo změněno na původních vládních elaborátech v zákonodárných sborech jako výsledek politického kompromisu. (Srov. na př. zevní formu a skutečnou vnitřní náplň zemských župních svazů, a pod.)

V roce 1921 byl Karel Laštovka habilitován pro obor správní vědy a práva správního a krátce poté pak jmenován řádným profesorem tohoto oboru na universitě bratislavské. Tím byla zahájena opět jiná etapa Laštovkovy neumdlévající činnosti: práce učitelská. Byl tu postaven před úkol, aby jako prvý z českých vysokoškolských učitelů zpracoval pro účely učební do té doby mu více méně vzdálenou materii správních předpisů z oblasti práva uherského, promísenou jednotími prvky práva nového. Obtíž úkolu vysvitá již z rozlehlosti oblasti správně-právních norem. S jakou odpovědností, pílí a důkladností se profesor Laštovka zhostil tohoto úkolu, zůstalo dokumentárně zachováno v pozdějším jeho velkém díle

Čes. správním právu, Část zvláštní, šťastně navazujícím na Hoetzlovu Část všeobecnou. V novém prostředí, daleko ještě ne vyzkoušených tradic a politicky citlivém, uplatňovaly se, jak na půdě univerzitní, tak i vůbec při práci kulturní a veřejné, cenné osobní vlastnosti prof. Laštovky: Účastný lidský poměr k druhým, osobní skromnost, tolerantnost a konciliantnost.

I mimo univerzitní katedru rozvinul prof. Laštovka činnost bohatou: Slovenské vědecké a odborné časopisy (Právní Obzor, Bratislava atd.) přinášejí opětovně jeho úvahy z oboru práva ústavního i správního. Nejinak revues pražské: Veřejná správa atd. Účastní se propracovanými referáty právnických i jiných pracovních sjezdů. (Tak k mimořádnému sjezdu českých okresů v Pardubicích 1924 se odnáší, jako samostatný tisk vydaný, referát »Nynější stav silničního zákonodárství a jeho příští úprava po stránce právní a finanční«. Ke druhému sjezdu právníckému v roce 1925 přispěl elaborátem »Úprava příslušnosti ministerstev«. Ze třetího sjezdu právníckého v roce 1930, jehož byl předním organisátorem, je znám jeho příspěvek: »Ochrana proti nečinnosti úřadů správních«; byl pak později zpracován pro připravovaný návrh zákonné úpravy této otázky. Účastní se pozoruhodnými literárními pracemi uctění životních jubilejí vynikajících právníků stejného vědeckého oboru: V počtě Háchově (1932): Dozor nad samosprávnými územními korporacemi; v Hoetzlově počtě (1934): Správní soudnictví ve státech slovanských. Zaměstnává ho ovšem literárně nemálo i Slovník veřejného práva čes. Obětavě tu zpracoval pozoruhodný počet hesel. Posledním je tu obsáhlé a pracné zpracování hesla Vodní právo. Bylo by se zdálo, že se tu naskytá prof. Laštovkovi příležitost k uskutečnění dávného přání: Obrátiti se po mnohaletém a mnohostranném badání v právu veřejných cest k teoretickým základům nauky o veřejném statku. Leč nutný ohled na rámec a rozsah zpracování hesla, stanovený vydavatelstvem, pracně usilujícím o dovedení velkého díla slovníkového ke konci v mimořádných poměrech válečných, byl zřejmě příčinou, že ani tu k tomu nedošlo. Profesora Laštovky, — který v roce 1939 přešel na právníckou fakultu pražské university — bylo nějak stále třeba při aktuálních úkolech dne v kulturním a veřejném životě. Spolupracoval v řadě poradních sborů a institucí: v Komisi pro zhospodárnění veřejné správy, v Právní radě při ministerském předsednictvu, atd., i v učených společnostech.

Zvláště členství prof. Laštovky v České akademii věd a umění a vědecká pocta, s příspěvky přátel a ctitelů z právnických kruhů domácích i zahraničních k jeho šedesátinám, jsou svědectvím Laštovkova významu jako osobnosti našeho veřejného života.

Ve všech oborech jeho mnohostranné činnosti je jeho odchod pociťován jako ztráta; všude zanechal po sobě světlou stopu. Jaroslav Janovský.